

Кавтиш О.П.

доц., к.е.н., НТУУ «КПІ»

Трохименко М.Ю.

студентка ФММ НТУУ «КПІ»

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ПРИБУТКОВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Стаття присвячена визначенню напрямів підвищення прибутковості діяльності будівельних підприємств. На основі аналізу статистичних і аналітичних матеріалів визначено динаміку та причини збитковості будівельних підприємств. Проаналізовано наслідки впливу негативних тенденцій у діяльності будівельних підприємств на середовище їх функціонування. Систематизовано джерела отримання прибутку і фактори впливу на прибутковість будівельних підприємств. Обґрунтовано напрями підвищення прибутковості будівельних підприємств у частині їх стратегічної орієнтації і урахування необхідності системного підходу до формування, накопичення і використання прибутку.

Ключові слова: прибуток будівельних компаній, рентабельність, собівартість продукції, реінвестований прибуток, нерозподілений прибуток.

Постановка проблеми. В умовах здійснення ринкових трансформацій, посилення інтеграційних процесів та значних диспропорцій соціально-економічного характеру у національному господарстві перед вітчизняними підприємствами постає питання щодо пошуку напрямів підвищення прибутковості. Саме прибуток виступає базовим засобом не лише забезпечення і активізації діяльності підприємств, а і національного господарства загалом. Тобто прибуток підприємства забезпечує зростання обсягів власних фінансових ресурсів, необхідних для здійснення фінансово-господарської діяльності підприємства, а також орієнтований на реалізацію функцій на макроекономічному рівні, оскільки визначає темпи економічного розвитку країни, окремих регіонів, збільшення суспільного багатства і підвищення життєвого рівня населення.

На сьогоднішній момент питання підвищення прибутковості є актуальним і для будівельних компаній, прибутковість яких останніми роками значно знизилась як за рахунок впливу зовнішніх факторів (податкова, інвестиційна, валютна політика, скорочення попиту тощо), так і внутрішніх (застарілі фонди, неефективне управління персоналом, низька ефективність управління потенціалом та ін.).

Аналіз останніх досліджень й публікацій. Теоретичні та практичні аспекти управління прибутком підприємств розглянуті в працях таких вчених як: І.А. Бланка, Л.Д. Буряка, Ф.Ф. Бутинця, Є.Р. Квасівського,

А.М. Поддерегіна, В.В. Сопко, Н.М. Цал-Цалка, В.П. Привалова, Р.С. Сайфуліна, А.Д. Шеремета та ін. Серед західних економістів дослідження прибутку і прибутковості знайшло відображення в роботах А. Бабо, Л. Г. Брейлі, Є. Брігхема, А. Гропеллі, К. Друрі, Б. Коласса, С. Росса. Питання розвитку будівельної галузі, підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності, прибутковості аналізуються у роботах О.А. Підлісної, О.Ю. Прокопенка, В.В. Сухової та ін.

Мета. Метою статті є дослідження напрямів підвищення прибутковості на основі аналізу ключових показників діяльності будівельних підприємств національного господарства.

Виклад основного матеріалу. Аналіз наукових праць і аналітичних матеріалів свідчить, що наразі одним з найбільш збиткових видів діяльності в Україні є будівництво. У середньому за останні чотири роки кількість збиткових підприємств складає 42,6 %, найбільша ж припадає на 2014 рік (рис. 1.).

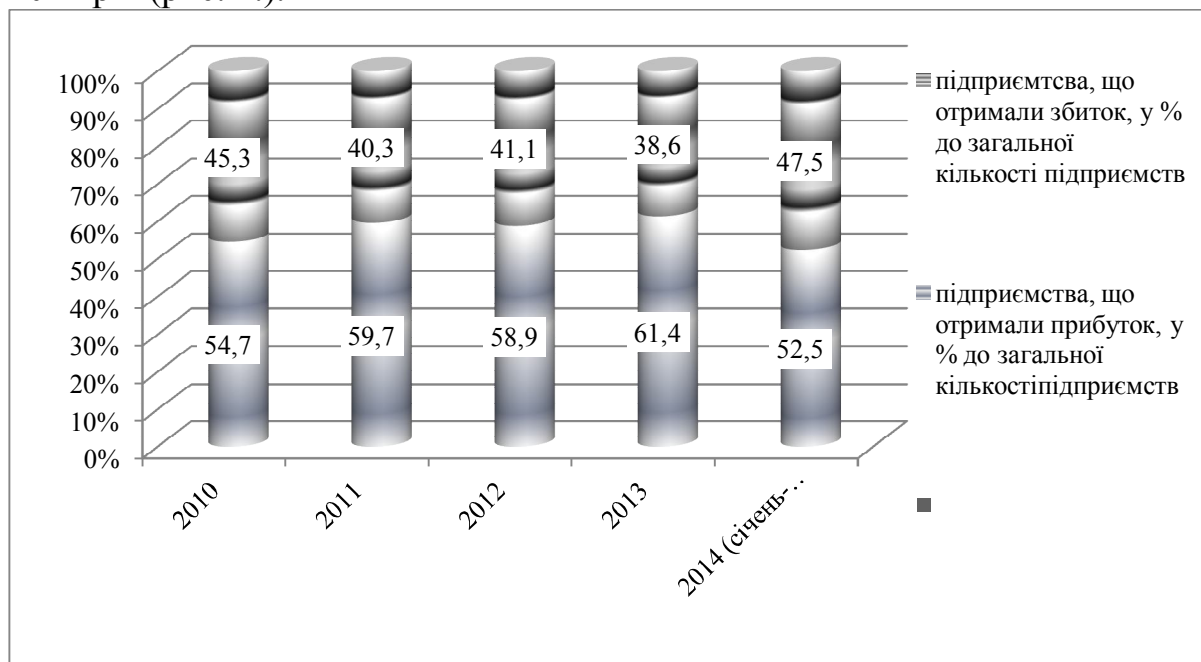

Рис. 1. Динаміка кількості будівельних підприємств, що отримали прибуток/збиток, у %, 2010-2014 рр. (джерело: побудовано на основі [1])

При цьому, сума збитку за вказаний період перевищує суму отриманих прибутків, що і визначає негативне значення чистого прибутку, яке за січень-вересень 2014 р. склало -3702,7 млн.грн. (рис. 2.).

Така динаміка свідчить про наявність стійких негативних тенденцій за результатами фінансово-господарської діяльності будівельних підприємств, де серед основних варто назвати падіння ступеня ліквідності, невисокий рівень джерел власного капіталу, значну частку простроченої дебіторської і кредиторської заборгованості, нестабільність забезпечення фінансовими ресурсами, нераціональну структуру і співвідношення активів і пасивів тощо [2; 3]. Це вимагає ґрунтовного аналізу сутності джерел отримання прибутку, факторів впливу на них та

визначення напрямів підвищення прибутковості, оскільки відсутність реальних кроків до вирішення даної проблеми може призвести до посилення негативних тенденцій як для самих підприємств, так і середовища їх функціонування (рис. 3.).

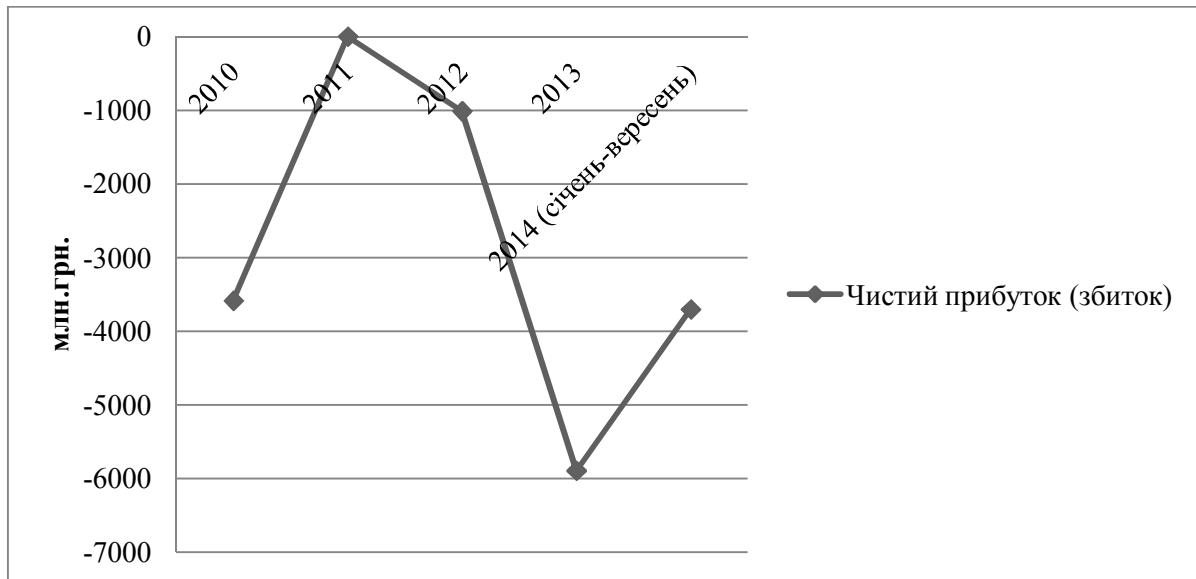

Рис. 2. Динаміка чистого прибутку (збитку) будівельних підприємств у 2010-2014 рр. (джерело: побудовано на основі [1])

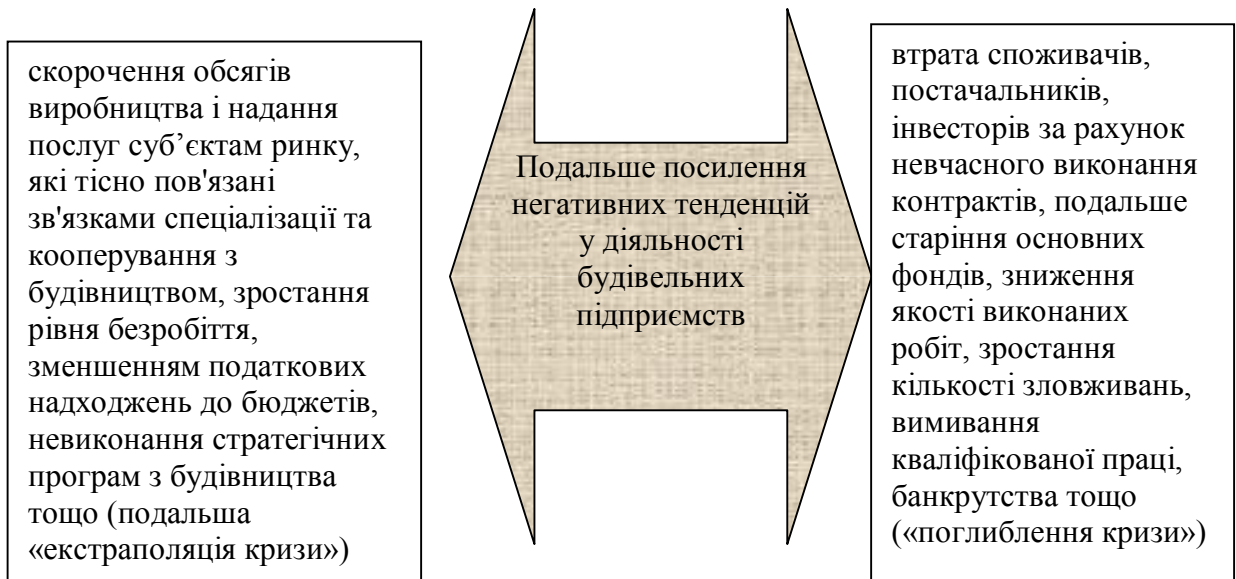

Рис. 3. Вплив зменшення прибутковості будівельних компаній на параметри середовища (джерело: побудовано на основі [3; 4; 5], уточнено)

Прибуток будівельних підприємств формується, насамперед, шляхом реалізації виконаних підрядних робіт, продукції і послуг, основних фондів, іншого майна і доходів від позареалізаційних операцій, зменшених на суму витрат по цих операціях. А його динаміка визначається шляхом аналізу значної кількості фінансових показників. У сучасних умовах інтегруючим показником, що характеризує фінансовий результат діяльності будівельної

організації, є балансовий прибуток або збиток [4]. Інформативним показником фінансового результату так само є валовий прибуток, який відображає фінансовий результат, отриманий в цілому від видів діяльності, що відносяться до реалізації виконаних робіт, виробленої продукції, надання послуг.

Прибуток будівельних підприємств характеризується не тільки абсолютними значеннями, а і відносними, насамперед, рентабельністю. Вона є узагальнюючим показником, який відображає рівень використання всіх виробничих ресурсів, служить критерієм ефективності будівельного виробництва. У сукупності абсолютні і відносні показники, їх факторний та інші види аналізу становлять сутність визначення прибутковості будівельних підприємств і закладають засади для визначення напрямів її підвищення (як у частині аналізу джерел формування прибутку, так і напрямів його використання) [5].

Серед факторів впливу на прибутковість будівельних підприємств можна виділяти внутрішні і зовнішні, керовані та некеровані, інтенсивні і екстенсивні. Керованими інтенсивними та екстенсивними є переважно внутрішні.

Серед зовнішніх (переважно некерованих) варто відзначити загальні соціально-економічні фактори, які визначаються результатами нормотворчої та безпосередньо регулятивної і контрольної діяльності органів влади на всіх рівнях. Вони визначають такі можливі джерела впливів, як: інфляція, незахищеність прав власності, відсутність або ж недовіра ринкової інфраструктури, купівельна спроможність, попит і пропозиція на ринку, інвестиційний клімат, ступінь екологізації, податкове навантаження, валютні відносини тощо. Поряд з цим можуть діяти об'єктивні фактори, пов'язані з процесами саморегулювання на будівельному ринку, впливом основних гравців ринку, природними параметрами та ін.

Серед внутрішніх факторів, які визначають прибутковість будівельних компаній варто відзначити: динаміку витрат, співвідношення видів діяльності, їх віднесення до центрів витрат і прибутків, управління фінансовим і трудовим потенціалом, процеси логістики, загальну структуру бізнес-процесів, контрактні відносини, політику використання прибутку тощо. При цьому, до екстенсивних факторів, що впливають на рівень прибутковості, належать, насамперед, збільшення обсягів будівельно-монтажних робіт та розмір інфляції, що впливає на рівень цін. А до інтенсивних – використання досягнень науково-технічного прогресу, вдосконалення організації праці та виробництва, скорочення термінів будівництва, удосконалення системи управління та її підсистем, оптимізацію логістичного процесу і оновлення маркетингових підходів тощо.

На наш погляд, на сьогоднішній день у виборі напрямів підвищення прибутковості будівельних компаній доцільно орієнтуватись на аналіз та

вплив у комплексі на внутрішні інтенсивні і екстенсивні фактори прибутковості. Серед основних з них варто визначити [3; 5]:

1. Позбавляйтесь від баласту. Потрібно позбутися від усього зайвого. Перекласти на самозабезпечення ті проекти або відділи, які в даний момент не є прибутковими і на основі аналізу не зможуть їх приносити ще тривалий період часу.

2. Кадрова політика. Мотивація і демотивація співробітників, посилення заходів кадрової безпеки, переведення всіх співробітників на процентну ставку, здійснення моніторингу якісних та кількісних параметрів персоналу, використання дешевшої робочої сили там, де не вимагається високий рівень кваліфікації чи значна складність виконуваних робіт.

3. Збільшувати обсяги надання своїх послуг за рахунок удосконалення цінової і маркетингової політики. За доцільне переглянути систему ціноутворення, надання знижок, рекламні кампанії, використання підходу, орієнтованого на споживача.

4. Удосконалювати інвестиційну роботу. Для залучення нових та втримання наявних інвесторів за доцільне здійснювати постійний моніторинг фінансових показників і позиціонувати себе як кризостійке підприємство з висококваліфікованими кадрами, якісними ресурсами та технологіями, показувати вдалі здійснені проекти, а також орієнтуватись на оптимізацію вартості капіталу.

5. Удосконалювати політику управління витратами та логістику. Основна увага має бути приділена скороченню реалізаційних та позареалізаційних витрат, адміністративних витрат, витрат на збут та інших операційних витрат, автоматизації виробництва, а також аналізу та раціоналізації логістичної діяльності (скороченню часу складування, оптимізації поставок, скороченню часу на поставки, вибору каналів і засобів поставки, поєднанню витрат з відповідними центрами їх виникнення, використанню власних каналів поставок тощо).

Не менш важливого значення набувають при цьому і заходи, орієнтовані на вибір та визначення співвідношення напрямів використання прибутку [5]: на збільшення статутного капіталу, створення і поповнення резервного фонду; погашення збитків минулих років; виплату дивідендів; розвиток виробництва, на його модернізацію, реконструкцію, технічне переозброєння, вдосконалення технологічних процесів на погашення довгострокових кредитів (прибуток, спрямований на такі цілі, збільшує майно будівельної організації і бере участь в процесі накопичення) на споживання. Усі вказані напрями мають здійснюватись на стратегічній основі.

Висновки. Таким чином, у процесі дослідження було визначено, що головна мета будь-якої організації в умовах ринкової економіки полягає в максимізації прибутку. Прибуток є першочерговим стимулом до створення нових або розвитку вже наявних підприємств, рушійним мотивом організації. За рахунок нього виконуються зобов'язання організації перед

банками, бюджетом та іншими установами. Отримуючи прибуток, організація вносить свою частку у розвитку економіки держави і суспільства. Сприяє зростанню добробуту населення, рівня їх життя, збільшує суспільне багатство країни. тобто його функції забезпечують безперервний процес суспільного відтворення та розвитку самого підприємства. Для більшості національних підприємств проблема підвищення прибутковості залишається вкрай актуальною і потребує нагального вирішення, не виключенням є і будівельні підприємства. Ці підприємства виконують ряд важливих економічних і соціальних функцій. Проте протягом тривалого періоду часу вони є збитковими і серед промислових підприємств їх збитки є одними з найбільших.

На основі аналізу факторів впливу на прибутковість будівельних підприємств обґрунтовано, що на сьогоднішній день основними напрямками її збільшення можуть бути технічні, організаційні та економічні. Серед основних було визначено «скидання баласту», удосконалення кадрової політики, оптимізацію управління витратами і логістикою, удосконалення інвестиційної політики, посилення і оптимізацію маркетингової складової, перегляд цінової політики підприємств.

Список використаних джерел

1. Дані щодо фінансових результатів діяльності підприємств машинобудування України [Електронний ресурс] : Статистична інформація державної служби статистики. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Підлісна О.А. Фінансовий потенціал будівельних підприємств: формування та управління [Електронний ресурс] / О.А. Підлісна, О.О. Подлесна // Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». – 2014. – №5. – Режим доступу до видання: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2983>
3. Беленкова О. Аналіз збитковості будівельних підприємств за методом фірми «Дюпон» / Беленкова О. // Галицький економічний вісник. – 2010. – №4(29). – с.184-188.
4. Рудницька О.М. Удосконалення виробничо-господарської діяльності будівельних підприємств / О.М. Рудницька, О.О. Петльована // Науковий вісник НЛТУ України. – 2014. – Вип.24.5. – С. 290-296.
5. Т.М. Бурмака. Економіка будівництва: Конспект лекцій – Х,2010. – 75с.

Кавтыш О.П.

доц., к.э.н., НТУУ «КПІ»

Трохименко М.Ю.

студентка ФММ НТУУ «КПІ»

НАПРАВЛЕНИЯ ПОВЫШЕНИЯ ДОХОДНОСТИ СТРОИТЕЛЬНЫХ КОМПАНИЙ

Статья посвящена определению направлений повышения доходности деятельности строительных предприятий. На основе анализа статистических и аналитических материалов определена динамика и

причины убыточности строительных предприятий. Проанализированы последствия воздействия негативных тенденций в деятельности строительных предприятий на среду их функционирования. Систематизированы источники получения прибыли и факторы, влияющие на доходность строительных предприятий. Обоснованы направления повышения прибыльности строительных предприятий в части их стратегической ориентации и учета необходимости системного подхода к формированию, накопления и использования прибыли.

Ключевые слова: прибыль строительных компаний, рентабельность, себестоимость продукции, реинвестированная прибыль, нераспределенную прибыль.

Kavtysh O.P.

associated professor, PhD of Economic sciences

Trohymenko M.Y.

student FMM NTUU «KPI»

DIRECTIONS IMPROVE THE PROFITABILITY OF CONSTRUCTION COMPANIES

The article is devoted to defining ways of increasing the profitability of construction companies. Based on the analysis of statistical and analytical materials defined dynamics and causes loss of construction enterprises. Analyzed the effects of negative trends in the business of construction on the environment of their operation. Systematized sources of income and impacts on the profitability of construction companies. Directions improve the profitability of construction companies in terms of their strategic orientation and taking into account the need for a systematic approach to the creation, accumulation and use of income.

Keywords: construction companies profit, profitability, cost of production, reinvested earnings, retained earnings.

Кириченко С.О.

старший викладач ФММ, НТУУ «КПІ»

Лінік І.М.

студентка ФММ НТУУ «КПІ»

СУЧАСНИЙ ФІНАНСОВИЙ СТАН ПІДПРИЄМСТВА ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЙОГО РОЗВИТКУ

В статті проаналізовано сучасне фінансове становище підприємства, визначено потенціал для поліпшення продуктивності функціонування, дослідженні різні методи аналізу, а також запропоновані методи підвищення ефективного функціонування, проведено аналіз